

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა #61

15.12.2018

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ფენოლოგორმალდეჰიდური ფისის მიღებისა და „ყვავილების“ ღრუბლის დამზადების საწარმოს (შუალედური პროდუქტის ქიმიური დამუშავებით ქიმიური ნივთიერების წარმოება) ექსპლუატაცია

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „ქსენია“ ქ. ხაშური, ბექაურის ქუჩა;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. ხაშურში, ბექაურის ქუჩა; (ს/კ #69/08.38.198)

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 01.11.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ჯეოკონი“; რევაზ რჩელიშვილი; geocon12345@gmail.com

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „ქსენიას“ მიერ წარმოდგენილია „ქ. ხაშურში, ფენოლოგორმალდეჰიდური ფისის მიღებისა და „ყვავილების“ ღრუბლის დამზადების საწარმოს (შუალედური პროდუქტის ქიმიური დამუშავებით ქიმიური ნივთიერების წარმოება) ექსპლუატაციის პროექტის“ სკოპინგის ანგარიში. ფენოლოგორმალდეჰიდური ფისის მიღების და „ყვავილების“ ღრუბლის დამზადების საწარმოს ფუნქციონირებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის ობიექტები განთავსებულია ქ.ხაშურში, ბექაურის ქუჩაზე 4 350 კვ.მ. ფართობის მქონე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე მდებარე შენობაში. შენობის ფართი- 952,3 კვ.მ. აღნიშნული ფართი ეკუთვნის შპს „ქსენია“-ს.

დაგეგმილი საქმიანობის საწარმოს დანიშნულებაა ე.წ. "ყვავილის" ღრუბლის წარმოება, რომელიც ეფუძნება ნატრიუმის ტუტის კატალიზატორების პირობებში ფენოლისა და ფორმალდეჰიდის ურთიერთზემოქმედების შედეგად ფენოლოგორმალდეჰიდური ფისის მიღებას, ასევე ფენოლოგორმალდეჰიდური ფისის შემდგომ გადამუშავებას სხვადასხვა ქიმიური კომპონენტების მონაწილეობით - ღრუბლის საწარმოებლად ე.წ. „ყვავილის“ ღრუბელი (Floral foam), რომელიც დიდი პოპულარობით სარგებლობს და ძირითადად გამოიყენება დეკორატიული მეყვავილეობის მიმართულებით მიერ, რადგანაც იგი რამდენიმე (7-10) დღე ინარჩუნებს სინესტეს (წყალს).

საწარმოო ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი ფიქსირდება 190 მეტრში. მდინარე სურმულა საწარმოდან დაშორებულია 290 მეტრით. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია, ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

საწარმოს ექსპლუატაციაში შესვლის შემდგომ, სრული დატვირთვის პირობებში, გათვალისწინებულია წელიწადში დაახლოებით 184,80 ტ/წელ. „ყვავილის“ ღრუბლის წარმოება.

აღნიშნულ საწარმოში ძირითადი სანედლეულე კომპონენტების შერევის პირველადი პროცესი ხორციელდება რეაქტორში, რის შედეგადაც მიღებული ფენოლფორმალდეჰიდური ფისი გადაიტანება აქაფების დანადგარში, სადაც შესაბამის კომპონენტებთან შერევის შედეგად იწყება ქიმიური რეაქციები ინტენსიური ქაფწარმოქმნის შედეგით. აქაფებამდე მასა თვითდინებით ჩამოისხმება ფორმებში და იწყება ბლოკების პოლიმერიზაციის პროცესი.

პოლიმერიზაციის შემდეგ, ბლოკები გადაადგილდება ბლოკების მომწიფების ადგილას. მომწიფების შემდეგ ხდება ბლოკების ზომებზე დაჭრა, მარკირება და შეფუთვა შესაბამის მექანიკური ჭრისა და დაფასოების დანადგარებზე.

საწარმოს ელექტროენერგიით მომარაგება ხორციელდება ს.ს. "ენერგო-პრო ჯორჯია"-ს ელმომარაგების ქსელიდან, საკუთარი 50 კვტ სიმძლავრის ტრანსფორმატორიდან.

ღრუბლის წარმოების ტექნოლოგიური რეგლამენტი მოიცავს შემდეგ ეტაპებს: ნედლეულისა და დამხმარე მასალების მიღება-განთავსება; ნედლეულის მომზადება; ღრუბლის ბლოკების დამზადება; ბლოკების მომწიფება; ჭრა და შეფუთვა; პროდუქციის შენახვა-დასაწყობება; მომხმარებელთა მომსახურება-მზა პროდუქციის გატანა.

საწარმოში მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესებიდან გამომდინარე საწარმოს მიერ წყალი გამოიყენება სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო დანიშნულებით. გათვალისწინებულია ნარეცხი წყლის ქალაქის საკანალიზაციო სისტემაში გაშვების წინ, სამი დღეამის განმავლობაში დაყოვნება, რათა 72 საათის განმავლობაში, წყალთან ქიმიური ურთიერთქმედების გზით მოხდეს წარმოებაში გამოყენებული პოტენციურად მავნე ნივთიერების ნეიტრალიზაცია.

მექანიკური მჭრელი დანადგარები აღჭურვილია დამოუკიდებელი ასპირაციული მოწყობილობით და ერთ ტომრიანი მტვერდამჭერი აგრეგატით, რომლის საშუალებითაც 95%-იანი ეფექტურობით ხდება სამუშაო ზონიდან მტვერის მოცილება-შეგროვება. ამჟამად აღნიშნული სასაწყობო სათავსოს განიავება ხდება საწარმოო შენობის კედლებში დატანილი ღიობების მეშვეობით. პერსპექტივაში გათვალისწინებულია გამწოვი სავენტილაციო სისტემის დამონტაჟება, საიდანაც მოხდება მოცემული სათავსოს პერიოდული განიავება. საწყობის იატაკი მთლიანად მობეტონებულია და ქიმიური ნივთიერებების ავარიული დაღვრის რისკის პრევენციის მიზნით პერსპექტივაში გათვალისწინებულია ტრაპების მოწყობა, რომლებიც გაერთიანებული იქნება დამოუკიდებელ სისტემაში და შეერთდება შენობის გარეთ მოთავსებულ, სპეციალურად მოწყობილ რკინაბეტონის მოცულობით ნაგებობაზე.

საწარმოს ფუნქციონირებისას არასახიფათო საწარმოო ნარჩენებია ქაღალდის და მუყაოს შესაფუთი მასალა, პლასტმასის და ხის შესაფუთი მასალა, ლითონის შესაფუთი მასალა, მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მათი ნაწილები.

სახიფათო საწარმოო ნარჩენები: ნავთობით დაბინძურებული ჩვრები და სხვა საწმენდი მასალები (მოსალოდნელი რაოდენობა: 5-10 კგ/წელ.); შესაფუთი მასალა, რომელიც შეიცავს საშიში ქიმიური ნივთიერებების ნარჩენებს ან/და დაბინძურებულია საშიში ქიმიური ნივთიერებებით (მოსალოდნელი რაოდენობა 10-15 კგ/წელ.); ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ნიადაგი და გრუნტი.

სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსება მოხდება მარკირებულ თავდახურულ კონტეინერში. სახიფათო ნარჩენების გატანა შემდგომი მართვის მიზნით მოხდება სათანადო ნებართვის მქონე კონტრაქტორის მეშვეობით.

სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვასთან დაკავშირებით ინფორმაცია გამოქვეყნებული იყო სამინისტროს ვებ-გვერდზე და ხაშურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული შენობის საინფორმაციო დაფაზე. საჯარო განხილვა ჩატარდა 2018 წლის 22 ნოემბერს ხაშურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ შპს „ჯეოკონის“ დირექტორი, საქმიანობის განმახორციელებელი და მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო საკონსულტაციო სამსახურის სპეციალისტები. აღნიშნულ სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით მოსახლეობის მხრიდან გამოითქვა შენიშვნები და მოსაზრებები ატმოსფერული ჰაერის შესაძლო დაბინძურებასთან და საწარმოს მიერ სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებით. წარმოდგენილ მოსაზრებებთან დაკავშირებით, სამინისტროს წარმომადგენლის და საკონსულტაციო ორგანიზაციის წარმომადგენლის მხრიდან დაზუსტდა, რომ აღნიშნული საფრთხეების რისკების შეფასება განხილვის პროცესშია და გზშ-ს ანგარიშში დეტალურად იქნება აღწერილი ქიმიური ნივთიერებების გაფრქვევების რაოდენობა და დასაშვები ნორმის ფარგლები. ასევე, მოსახლეობის მხრიდან გამოითქვა მოსაზრება, რომ შემოიღობოს საწარმოს ტერიტორია. ასევე, ვინაიდან, საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად მოსალოდნელია ატმოსფერულ ჰაერში სუნის გავრცელება, აღნიშნულ განხილვაზე გამოითქვა მოსაზრება, სუნის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით, გატარდეს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის აღწერა;
  - ტექნოლოგიური ხაზის და ტექნოლოგიური პროცესების დეტალური აღწერა;
  - საწარმოს ტერიტორიიდან მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე, მდინარემდე და სხვა უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე;
  - საწარმოს განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები, დეტალური ინფორმაცია სხვადასხვა ალტერნატიული მიწის ნაკვეთების შესახებ (სად მდებარეობდა თითოეული მიწის ნაკვეთი, ან რატომ იქნა უარყოფილი), მათი რაოდენობის, მათი ადგილმდებარეობის, შერჩევის უპირატესობის დასაბუთებით და საქმიანობის განუხორციელებლობის შემთხვევაში მოსალოდნელი (დადებითი და უარყოფითი) ზემოქმედება მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე;
  - ტექნოლოგიური ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
  - ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
  - ტექნოლოგიური სქემა და საწარმოში დაგეგმილი დანადგარების აღწერა, სიმძლავრე, წარმადობა;
  - საწარმოსთან დასახლებული პუნქტის სიახლოვიდან გამომდინარე, მიზანმიმართული გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის პირობების აღწერა;
  - საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი, რაოდენობა);
  - საწარმოს ტერიტორიის შემოღობვა გარე პირებისგან დაცვის მიზნით;
  - დაგეგმილი საქმიანობისათვის საჭირო ბუნებრივი რესურსები;
  - საწარმოს ნედლეულით მომარაგება;
  - ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა სახეობები და მათი ძირითადი მახასიათებელი;
  - ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა რაოდენობის ანგარიში;
  - ემისიების ნორმები;
  - გამწოვი სავენტილაციო სისტემის გეგმა;
  - სუნის გავრცელების თავიდან აცილების შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
  - ნეიტრალიზაციის პროცესის დეტალური აღწერა;
  - საწარმოო და სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
  - სანიაღვრე წყლების გამწმენდი მოწყობილობის დეტალური აღწერა (გამწმენდის ტიპი; პარამეტრები; გამწმენდის ეფექტურობა);
  - წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
  - ჩამდინარე წყლის გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის საკითხები: ტიპი, ტექნიკური პარამეტრები, გაწმენდის ეფექტურობა;
  - საწარმოში წარმოქმნილი საწარმოო ჩამდინარე წყლების კანალიზაციაში ჩაშვების შეთანხმება კანალიზაციის ქსელის მფლობელთან და შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტის წარმოდგენა სამინისტროში;

- ქიმიური ნივთიერებების ავარიული დაღვრის რისკის პრევენცია;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- საწარმოში დამუშავების მიზნით მიღებული ნარჩენების ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- დამუშავების შემდეგ მიღებული ნარჩენების რაოდენობა და მათი შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის/დასაწყობების ობიექტთან დაკავშირებული საკითხები;
- სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების მეთოდები;
- თხევადი ქიმიური ნარჩენების შეფუთვის (კონტეინერების) შესახებ ინფორმაცია;
- ნარჩენების სეპარაციის შესახებ ინფორმაცია;
- ნარჩენებთან უსაფრთხო მოპყრობის ზოგადი მოთხოვნები;
- ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების დასაწყობების პირობების დეტალური აღწერა, ნარჩენების დროებითი შენახვის მეთოდები და პირობები;
- დამხმარე ინფრასტრუქტურული ობიექტების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულისა და მზა პროდუქციის დასაწყობებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- ზემოქმედება ნიადაგზე, ნიადაგის დაბინძურებით გამოწვეული რისკები, ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება საწარმოს მშენებლობის/ექსპლუატაციის ეტაპზე შესაბამისი გათვლებით და შემარბილებელი ღონისძიებები, ზემოქმედების შეფასება;
- საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შეფასება და შეფასების პროცესში გამოყენებული მეთოდები;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება (მათ შორის წითელი ნუსხის) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ნარჩენების ტრანსპორტირებით გამოწვეული ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;

- მოსახლეობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება;
- კუმულაციური ზემოქმედება (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე);
- საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა და ზემოქმედების აცილებისთვის, შემცირებისთვის განსაზღვრული ღონისძიებები.
- საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა; მონიტორინგის ღონისძიებების, საკონტროლო წერტილების, მეთოდის, სიხშირისა და პერიოდულობის განსაზღვრით.
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საწარმოს დეტალური გენერალური გეგმა, სადაც დატანილი და აღწერილი იქნება აგეგმილი ინფრასტრუქტურული ობიექტი;
- ნახაზები/სურათები მაღალი გარჩევადობით;

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „ქსენიას“ მიერ წარმოდგენილია ქ. ხაშურში, ბექაურის ქუჩაზე ფენოლფორმალდეჰიდური ფისის მიღებისა და „ყვავილების“ ღრუბლის დამზადების საწარმოს (შუალედური პროდუქტის ქიმიური დამუშავებით ქიმიური ნივთიერების წარმოება) ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.